

FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Program för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016

Råd för funktionshindersfrågor – FH-råd

*Riitta-Leena Karlsson
Funktionshinderombudman i Stockholms stad
riitta-leena.karlsson@stockholm.se
08 – 508 25 610*

FN-konventionens totalt 50 artiklar

Artiklarna 1 - 20

- **Syfte, definition, allmänna principer och åtaganden 1-4**
- **Jämlikhet och ickediskriminering av kvinnor o barn 5-7**
- **Medvetandegörande och tillgänglighet 8-9**
- **Rätten till liv, frihet o personlig säkerhet 10-14**
- **Rätt att inte utsättas för tortyr, våld eller övergrepp samt skydd för den personliga integriteten 15-17**
- **Rätt till fri rörlighet och att leva självständigt 18-20**

FN-konventionens innehåll forts....

Artiklarna 21- 50

- **Yttrandefrihet och respekt för privatlivet 21-23**
- **Utbildning 24**
- **Hälsa, habilitering och rehabilitering 25-26**
- **Arbete och sysselsättning 27**
- **Levnadsstandard och deltagande i offentligt liv och kulturliv 28-30**
- **Statistik och information 31**
- **Internationellt samarbete och Kommittén för rättigheter för personer med funktionsnedsättning 32-39**
- **Konventionsstatskonferens och slutbestämmelser 40-50**

Viktiga principer för funktionshinderspolitiken i Sverige

- funktionshinderspolitiska mål och strategi för åren 2011- 2016

- Övergripande mål; mångfald, delaktighet och jämlikhet
- Fokus på mänskliga rättigheter
- Tydlighet i roller/ansvar
- Allas ansvar = tvärsektoriellt ansvar fastslås
- Ansvars- och finansieringsprincipen gäller
- Målen ställs för period på fem år
- Målen ska vara uppföljningsbara

Prioriterade nationella mål – Om avsikten med de nationella målen

- Fysisk tillgänglighet
- IT-politiken
- Utbildningspolitiken
- Kultur, medier och idrott
- Arbetsmarknadspolitik
- Rättsväsendet
- Transportpolitiken
- Folkhälsopolitiken
- Konsumentpolitiken
- Socialpolitiken

Särskilda områden som behöver uppmärksammas i Sverige

- Fysisk miljö
- Medborgarinflytandet – Funktionshinderorganisationer
- Medborgare med annan etnicitet än svensk
- Kvinnor med funktionsnedsättning
- Barn med funktionsnedsättning
- Insamling av statistik och information

Nationella mål - Vem ska göra vad?

- **22 myndigheter* har ett särskilt ansvar och ska:**
 - genomföra funktionshinderpolitiska åtgärder **inom sina respektive ansvarsområden**
 - följa upp åtgärder och dess effekter

* Arbetsförmedlingen Arbetsmiljöverket Boverket Brottsoffermyndigheten
Domstolsverket Försäkringskassan Kammarkollegiet Konsumentverket Kulturrådet
Migrationsverket Myndigheten för yrkeshögskolan Post- och telestyrelsen
Riksantikvarieämbetet Rikspolisstyrelsen Sjöfartsverket Statens skolinspektion
Specialpedagogiska skolmyndigheten Statens skolverk Socialstyrelsen + IVO Statens
folkhälsainstitut Trafikverket Transportstyrelsen

Uppföljning av

Myndigheten för delaktighet (MDF)

en statlig myndighet för samordning av funktionshinderspolitiken svarar för:

- **Främjandet** av funktionshinderspolitiken i myndigheter, kommuner och landsting
- **Uppföljning** utifrån de nationella målen för funktionshinderspolitiken samt utifrån strategin om hur man uppnår målen

”Hur är läget 2014?” www.mfd.se Ny uppföljning 2015

FN- konventionen – övervakning internationellt

- **Diskrimineringsombudsmannen DO – har rätt att driva enskilda ärenden till internationella klagoinstanser**
- **Europadomstolen – Europakonventionen om de mänskliga rättigheter och grundläggande friheter gäller som svensk lag**
- **FN:s övervakningskommitté**
 - Sverige ska regelbundet rapportera till FN
 - Första rapport lämnades 2011
 - Skuggrapport av funktionshindersonsorganisationer (HSO)
 - Övervakningskommitténs synpunkter på Sverige 2014
 - Nästa till FN rapport jan 2019, information om genomförandet av åtgärder (enligt en lista med frågor från FN - inlämnas året innan)

Positiva kommentarer (berömt, lovordat, lyft fram, noterat) från FN:s övervakningskommitté

- Teckenspråk – ett av fem nationella minoritetsspråk enligt språklagen
- Endast 1,5% av barnen utbildas utanför det ordinarie skolsystemet (familjens beslut) samt att beslut om stöd vid särskilda behov är överklagningsbart (Skoll)
- Sekretess i valsystemet, utveckling av flexibelt stöd för väljare
- Engagemang i det internationella funktionshinderspolitiska arbetet
- 22 statliga myndigheter ska genomföra konventionen
- Personer med utvecklingsstörning och med psykiatriska sjukdomar får rösta

Anmärkningar från FN:s övervakningskommitté

- Frivilligt att rapportera om åtgärder gällande kommuner/landsting
- Kräver översyn av indikatorer för uppföljning av kommuner/landsting
- Konventionen ej integrerad i svensk lagstiftning (utrymme för tolkningar)
- Diskrimineringslagen om tillgänglighet kräver mer än 10 anställda
- Observera flerfaldig diskriminering; funktionsnedsättning, kön, etnicitet
- Åtgärder för att förhindra flerfaldig diskriminering av flickor, kvinnor med funktionsnedsättning
- Barn med funktionsnedsättning utsatta för högre grad av våld och kränkningar –kräver större medvetenhet, insamling av fakta, medvetenhet, utbilda föräldrar o personal
- Hög grad av psykisk ohälsa hos unga – ökade resurser till skolhälsovård (psykosocial, psykologisk och psykiatrisk stöd/vård i tid)

Anmärkningar från FN:s övervakningskommitté....fortsättning

- Barnens delaktighet i beslutsfattandet
- Bättre kunskap bland befolkningen och beslutsfattare när det gäller funktionsnedsättningar, strategi som ökar kunskapen, särskilda program i samråd med brukarorganisationer för att öka medvetenheten inom offentlig sektor
- Brister på allmänt främjande av konventionen
- Periodiska, kontinuerliga nationella kampanjer och utbildningar behövs
- Tillgänglighet – krav i avtal och vid upphandling
- Offentligt material ska publiceras i tillgängliga medier/tillgänglig format
- Höga antalet självmord hos personer med funktionsnedsättning förhindra, identifiera och hantera dessa situationer
- Förebygga och minska risker för katastrofsituationer, information och beredskap
- Utnämningar av förvaltare som ställföreträdande beslutsfattare – erbjuda brett utbud av stödjare och åtgärder som stödjer personens autonomi

Anmärkningar från FN:s övervakningskommitté....fortsättning

- Intagning på sjukhus mot sin vilja – vårdintyg, tvångsvård. Mer resurser till öppenvården.
- Användning av ECT(el-chock) som (obligatorisk) behandlingsform, oftare på kvinnor, grymma eller förnedrande behandlingsmetoder
- Användning av bältesläggning, remmar, isolering inom psykiatrisk vård för unga med funktionsnedsättning – genomföra BO:s ”Bryta tystnaden”-rekommendationer
- Våld och övergrepp mot flickor, kvinnor med funktionsnedsättning – identifiera och utbilda inom skola, hälso- och sjukvård, polis, rättsväsendet
- Neddragningar i personlig assistans
- Adoption till familjer med förälder med funktionsnedsättning, nekas av socialtjänst pga ej acceptans i vissa länder
- Vägran av tillträde till vissa skolor pga ekonomiska orsaker

Anmärkningar från FN:s övervakningskommitté....fortsättning

- Arbetslöshet hos personer med funktionsnedsättning, ökning pga ändring av socialförsäkringssystemet. Åtgärder, se över termer inom arbetsmarknaden; ”personer med nedsatt förmåga”, personer med ”begränsningar ” (diskriminerande)
- Låg representation av personer med funktionsnedsättning i det offentliga livet och inom politiken
- Sverige ej undertecknat och ratificerat samt genomfört World Intellectual Property Organization Marrakesh – fördraget om publicering av material till blinda, synskadade, med läs- och skrivsvårigheter
- Låg nivå av uppdelade datauppgifter och statistik om personer med funktionsnedsättning, likaså uppdelning flickor/pojkar, kvinnor med funktionsnedsättning och ursprungsbefolkningar
- Sverige ska dela med sig av sina goda exempel med FN m fl

Program/ för delaktighet för personer med funktionsnedsättning 2011-2016 i Stockholms stad

Utifrån FN-konventionen

Utifrån Sveriges nationella funktionshinderspolitiska mål

- Populärversion på svenska
- Lättläst
- På engelska

- Punktskrift
- CD/Daisy
- På teckenspråk (på stadens webb)

Programmets innehåll

- Förord /Inledning
- Stadens styrdokument
- FH-rådens roll
- Stöd och service en förutsättning för delaktighet
- Jämlikhet i levnadsvillkor kvinnor/män, flickor/pojkar
- Definitioner; målgrupp, vokabulär
- Mänskliga rättigheter i fokus
- Stadens handikappolitiska mål – 7 st
- Uppföljning
- Referensdokument
- Bilaga - sammanställning

Sju prioriterade mål

1. **Fysisk tillgänglighet**
2. **Information och kommunikation**
3. **Bemötande; kunskap och respekt**
4. **Utbildning**
5. **Arbete**
6. **Bostad**
7. **Fritid (inkl idrott, kultur)**

- Prioriteringar - "Allting kan inte vara viktigast"
- Konkreta uppföljningsbara/mätbara mål med indikatorer
- Nämnder och styrelser ska i sin verksamhetsplanering ange tre relevanta aktiviteter per mål
- KF-beslut juni 2011

Stockholms stads sju funktionshinderspolitiska mål 2011-2016

1. Alla ska kunna förflytta sig, vistas i och använda stadens ute- och innemiljö
2. Alla ska kunna få information och kommunicera utifrån sina förutsättningar
3. Alla ska bemötas med kunskap och respekt och själva vara med och bestämma i frågor som gäller honom eller henne.
4. Alla barn, ungdomar och vuxna ska kunna delta i utbildning och få det stöd som behövs för att nå målen.
5. Allas arbetsförmåga ska tas tillvara.
6. Alla ska ha en bostad som är anpassad efter individens behov.
7. Alla ska ges förutsättningar att delta i och tillgodogöra sig fritidsverksamhet

Brukarinflytande

- **FH-råd - Råd för funktionshindersfrågor**
- **Samverkan övrigt:**
 - *Berörda brukarorganisationer (hearings, arbets- och referensgrupper)*
 - *Brukarråd i verksamheter (boenderåd, verkstadsklubb mm)*
 - *Individuellt inflytande och delaktighet i beslut som berör en själv*

Rådet för funktionshindersfrågor – FH-råd

- Instruktioner för stadens fh-råd – beslut i KF
- Samordnande roll hos HSO-Stockholm
- Arvoderingsregler av KF
 - Protokollförda sammanträden
 - Övrigt enl. beslut i respektive nämnd/styrelse
- Samverkan mellan rådet och förvaltningen
 - Ordförandes roll
 - Förvaltningens medverkan
 - Ledamöters kompetens
 - Samarbetsanda